עין משפט נר מצוה

מז א מיי׳ פ״ב מהל׳ כלאים הלכה טו:
מח ב מיי׳ פ״ב מהל׳ שקלים הלכה ה ופ״ד הל׳ יא סמג עשין מה:
מט ג טוש״ע א״ח סי׳ תכה סעיף א:
נ ד מיי׳ פ״א מהל׳ שקלים הלכה ט:
נא ה ו מיי׳ פי״ג מהל׳ תפלה הלכה כ כב סמג עשין יט טוש״ע א״ח סימן תרפה סעיף א:
נב ז מיי׳ שם הלכה א:
נג ח מיי׳ שם הלכה כג סמג שם טוש״ע שם:
נד ט י מיי׳ שם הל׳ כד סמג שם טוש״ע א״ח סי׳ תרפד סעיף ג:

◆

תורה אור השלם

1. וְנִסְכֵּיהֶם חֲצִי הַהִין יִהְיֶה לַפָּר וּשְׁלִישִׁת הַהִין לָאַיִל וּרְבִיעִת הַהִין לַכֶּבֶשׂ יָיִן זֹאת עֹלַת חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה: במדבר כח יד
2. צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ: במדבר כח ב
3. כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם וְנָתְנוּ אִישׁ כֹּפֶר נַפְשׁוֹ לַייָ בִּפְקֹד אֹתָם וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף בִּפְקֹד אֹתָם: שמות ל יב
4. וַיֹּאמֶר יְהוֹאָשׁ אֶל הַכֹּהֲנִים כֹּל כֶּסֶף הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר יוּבָא בֵית יְיָ כֶּסֶף עוֹבֵר אִישׁ כֶּסֶף נַפְשׁוֹת עֶרְכּוֹ כָּל כֶּסֶף אֲשֶׁר יַעֲלֶה עַל לֶב אִישׁ לְהָבִיא בֵּית יְיָ: מלכים ב יב ה

◆

רבינו חננאל

ולמה באחד באדר. דקיימא לן כר׳ טבי דמצריך לאיתוי הקרבנות שקריבין בראש חודש ניסן מן השקלים של שנה זו, מן התרומה שנתרמה. כדתנן בשלש קופות של שלש סאין כו׳. והא שמועה דר׳ טבי בראש השנה פרק ראשון. וכיון דבעינן לאקרובי מן השקלים החדשין באחד בניסן מקדמינן ומשמעין באחד באדר, כדתניא שואלין בהילכות הפסח קודם הפסח ל׳ יום. אמרינן מתני׳ נמי כרבן שמעון בן גמליאל דאמר שואלין בהילכות הפסח קודם לפסח שתי שבתות, כיון ששנינו בט״ו באדר שולחנות ישבו במדינה כדי לקבל השקלים מכל אדם, מקדמינן ומכרזינן קודם השולחנות ט״ו [יום]. מאי פרשת שקלים רב(א) אמר צו את בני ישראל את קרבני לחמי וגו׳, ושמואל אמר כי תשא. בשלמא לשמואל היינו דכת׳ מכי תשא תרומה לה׳, יתן תרומת ה׳, לתת את תרומת ה׳ לכפר, תדא לארנים וחדא. למזבח וחדא לבדק הבית. אלא לרב בצו את קרבני, מי כתיבי שקלים התם. איכא דאמרי בשלמא לשמואל דאמר בכי תשא היינו דשאני ראש חדש [אדר משאר ראשי חדש], דבכל ראשי חדש (אדר) קורין בצו ובראש חדש אדר בכי תשא. אלא לרב מאי שני. ואמרינן דבכל ראש חדש שחל להיות בשבת קרו שיתא בעיינינא דיומא, בפרשה של אותה שבת, וחד קרי בראש חודש. ובראש חדש אדר מניחין פרשת היום וקורין כולן בצו את בני ישראל. הניחא לר׳ אמי דאמר, הא דתנינן בחמישית חוזרין לסדרן, לסדר פרשיות, מכלל שאלו ד׳ שבתות לא קרינן עניין היום והאידנא חוזרין לעיינן היום. אלא לר׳ ירמיה דאמר לסדר הפטרות הן חוזרין, אבל סדר פרשיות לעולם קורין אותן כל פרשה בזמנה. מאי איכא למימר. ומותבינן לרב מאי דמי הפטרה דיהוידע לצו את בני ישראל. ופרקינן כר׳ טבי דמצריך קרבן ראש חדש ניסן מתרומה חדשה. ותיב מותבינן לרב מחל להיות ראש חדש אדר בפרשה הסמוכה לה כו׳, איך יתכן לחול פרשת פנחס באחד באדר. ופרקינן תמצא בעיניין הזה לבני מערבא שמסיימין התורה לשלש שנים, פוסקין כל פרשה שלש פרשיות, איפשר דמיתרמי להו כי האי גוונא ועליהן תניא זו הברייתא. תניא כשמואל ראש חודש אדר שחל להיות בשבת קורין בכי תשא ומפטירין ביהוידע הכהן. [אמר] ר׳ יצחק נפחא ראש חודש אדר שחל להיות בשבת, מוציאין ג׳ תורות וקורין אחד בעיניין היום ואחד בראש חודש [ואחד בכי תשא. וא״ר יצחק נפחא ראש חודש טבת שחל להיות בשבת, מביאין ג׳ תורות וקורין אחד בעיניין היום ואחד בראש חודש] ואחד בחנוכה. ראש חדש טבת שחל להיות בחול, אמר ר׳ יצחק נפחא ג׳ קורין בראש חודש. ואסיקנא כוותיה, אין משגיחין בחנוכה וראש חודש עיקר. איתמר חל ראש [חודש] אדר להיות בואתה תצוה,

---

על הכלאים דזמן זריעה היא. לאו דוקא זמן זריעה שהרי לא הוי הזמן שמפרש בהמקבל (ב״מ דף קו:) אלא רוצה לומר סוף זריעה וכבר גדלו התבואות והזרעים ואז הכלאים ניכרין אבל קודם לכן אינן ניכרין: **חדא** מכלל חבירתה איתמר. וא״ת ומאן דאמר מכללא אמאי אמרה והא כיון דידעינן אידך כל שכן הא ויש לומר דמאן דאמרה באתריה דלא הוה דסבר דראש חודש אדר שחל להיות בשבת שאין מוציאין כי אם שתי תורות ולא הוו ידעי כלל אידך דרבי יצחק ומזה הטעם אילטריך לאשמועינן ההיא דראש חודש טבת שחל להיות בשבת דמוציאין שלשה ספרי תורה:

והלכתא אין משגיחין בחנוכה. פירוש לעשותו עיקר ואע״ג דהלכתא כרבה לגבי רב יוסף [צ]מ״מ הולרך לפסוק הלכה כוותיה משום דפליגי עליה שאר אמוראי[ק]: עדיין

[א]ועל הכלאים בשלמא על הכלאים דזמן זריעה היא אלא על השקלים מנלן אמר ר׳ טבי אמר רבי יאשיה דאמר קרא [1]זאת עולת חודש בחדשו [ל]אמרה תורה [ב]חדש והבא קרבן מתרומה חדשה וכיון דבניסן בעי אקרובי מתרומה חדשה [ה]קדמינן וקרינן באחד באדר כי היכי דליתו שקלים למקדש כמאן דלא כרבן שמעון בן גמליאל דאי רבן שמעון בן גמליאל האמר שתי שבתות דתניא [ג][ו]שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום רבן שמעון בן גמליאל אומר שתי שבתות אפילו תימא רבן שמעון בן גמליאל כיון דאמר מר [ג][ז]בחמשה עשר בו שולחנות יושבין במדינה ובכ״ה יושבין במקדש משום שולחנות [ד]קדמינן וקרינן מאי פרשת שקלים רב אמר [2]צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי ושמואל אמר [ה][3]כי תשא בשלמא למאן דאמר כי תשא היינו דקרי לה פרשת שקלים דכתיב בה שקלים אלא למאן דאמר את קרבני לחמי [א] הכא מידי שקלים כתיבי התם אין טעמא מאי כדר׳ טבי בשלמא למ״ד צו את בני ישראל משום דכתיבי קרבנות התם כדר׳ טבי אלא למ״ד כי תשא קרבנות מי כתיבי שקלים לאדנים כתיבי כדתני רב יוסף שלש תרומות הן של מזבח למזבח ושל אדנים לאדנים ושל בדק הבית לבדק הבית בשלמא למאן דאמר כי תשא היינו דשני האי ראש חדש משאר ראשי חדשים אלא למ״ד צו את קרבני מאי שני שני דאילו ראשי חדשים קרו שיתא בעניינא דיומא וחד בדראש חודש ואילו האידנא כולהו בדראש חודש הניחא למאן דאמר [ה]לסדר פרשיות הוא חוזר אלא למאן דאמר לסדר הפטרות הוא חוזר ופרשתא דיומא קרינן מאי שני שני דאילו ראשי חדשים קרו שיתא בעניינא דיומא וחד קרי בדראש חודש ואילו האידנא קרו תלתא בעניינא דיומא וארבעה קרו בדראש חודש מיתיבי [ט]ר״ח אדר שחל להיות בשבת קורין בפרשת שקלים ומפטירין ביהוידע הכהן בשלמא למ״ד כי תשא היינו דמפטירין ביהוידע הכהן דדמי ליה דכתיב [ז][4]כסף נפשות ערכו אלא למ״ד את קרבני לחמי מי דמי כדר׳ טבי מיתיבי [ס]חל להיות בפרשה הסמוכה לה בין מלפניה ובין מלאחריה קורין אותה וכופלין אותה בשלמא למ״ד כי תשא היינו דמתרמי בההוא זימנא אלא למ״ד צו את קרבני מי מתרמי בההוא זימנא אין לבני מערבא [י]דמסקי לדאורייתא בתלת שנין תניא כוותיה דשמואל ר״ח אדר שחל להיות בשבת קורין כי תשא ומפטירין ביהוידע הכהן א״ר יצחק נפחא [ח]ר״ח אדר שחל להיות בשבת מוציאין שלש תורות וקורין בהן אחד בעניינו של יום ואחד בשל ר״ח ואחד בכי תשא וא״ר יצחק נפחא [ט][כ]ר״ח טבת שחל להיות בשבת מביאין שלש תורות וקורין בהן אחד בעניינו של יום ואחד בראש חודש ואחד בחנוכה וצריכא דאי איתמר בהא בהא קאמר ר׳ יצחק אבל בהך כרב ס״ל דאמר פרשת שקלים את קרבני לחמי ובשתי תורות סגי קמ״ל ולימא הא ולא בעיא הך [י]חדא מכלל חבירתה איתמר איתמר ר״ח טבת שחל להיות בחול [ס]א״ר יצחק [י]קרו תלתא בר״ח וחד בחנוכה ורב דימי דמן חיפא אמר קרו תלתא בחנוכה וחד בר״ח אמר ר׳ מני כוותיה דרבי יצחק נפחא מסתברא דתדיר ושאינו תדיר תדיר קודם א״ר אבין כוותיה דרב דימי מסתברא מי גרם לרביעי שיבא ר״ח הלכך רביעי בר״ח בעי מיקרי מאי הוי עלה רב יוסף אמר אין משגיחין בראש חודש ורבה אמר אין משגיחין בחנוכה והלכתא אין משגיחין בחנוכה [ב] ור״ח עיקר איתמר חל להיות בואתה תצוה אמר רבי יצחק נפחא קרו שיתא מואתה תצוה עד כי תשא וחד מכי תשא עד ועשית אמר אביי אמרי

ועל הכלאים. לעקור כלאי הזרעים הניכרין בין התבואה: [ג] **חודש בחדשו לחדשי השנה.** כל הני חדשים למה לי: **אלא אמרה תורה.** יש לך חודש שאתה צריך לחדשו בהבאת עולות תמידין ומוספין מתרומה חדשה וזהו ניסן כדאמרינן בראש השנה[ל] דגמרינן שנה שנה מניסן דכתיב ראשון הוא לכם לחדשי השנה (שמות יב): **כמאן.** מקדמינן טלי האי דלא כרבן שמעון בן גמליאל: **בט״ו באדר שולחנות.** בעלי מטבעות המחלפין שקלי כסף בפרוטות: **יושבין במקדש.** הוא סימן שכבר קרב זמן לתרום את הלשכה בשלש קופות וימהרו ויביאו דמאותו היום מתחילין למשכן את המעכבים: **משום שולחנות קדמינן.** לאחד באדר דהיינו שתי שבתות. וטעמא דרבן שמעון בן גמליאל ורבנן בפ״ק דפסחים (דף ו.): **טעמא כדרבי טבי.** טעמא מאי מייתינן שקלים באדר כדרבי טבי שיקריבו קרבנות באחד בניסן מתרומה חדשה והך מלוה התם כתיבא: **שקלים לאדנים כתיבי.** התם כדכתיב[מ] ולקחת את כסף הכפורים ונתת אותו על עבודת אהל מועד והן השקלים שנעשו מהן אדני המשכן כדכתיב וכסף פקודי העדה וגו׳ ויהי מאת ככר הכסף לצקת את אדני הקודש וגו׳[נ]: **שלש תרומות.** נאמרו שם[ס] מחצית השקל תרומה לה׳ יתן תרומת ה׳ לתת את תרומת ה׳ תרומת אדנים היתה לאדנים ותרומת מזבח למזבח לקנות מהן קרבנות צבור לכל השנה דכתיב בה לכפר על נפשותיכם[ע]: **לבדק הבית.** היא לא היתה שוה בכולן אלא איש כפי נדבתו שנאמר ויבאו האנשים על הנשים כל נדיב לב וגו׳ (שמות לה): **הניחא למאן דאמר.** בפרקין האי דקתני מתני׳[פ] בחמישית חוזרין לכסדרן: **לסדר פרשיות הוא חוזר.** שקראו את אלו והפסיקו מלקרות את פרשת השבת איכא למימר כדאמר האידנא קרו כולהו בדראש חודש. אלא למאן דאמר כו׳ דמפרש חוזרין לכסדרן לסדר ההפטרות אלמא ההפטרות הופסקו עד הנה אבל לא הפרשיות לעד השתא הוו קרו נמי מעניינא דיומא מאי שני: **כדרבי טבי.** זאת עולת חודש בשקלים אמר: **חל להיות.** ר״ח אדר בפרשה הסמוכה לפרשת שקלים: **וכופלין אותה.** בשבת שניה אע״פ שקראוה בראשונה: **בההוא זימנא.** באותו פרק של אדר: **מי מתרמי.** והלא בפרשת פינחס היא שהיא סמוכה לחודש אב: **דמסקי אורייתא.** מסיימין חמשה חומשין פעם אחת לשלש שנים ולא בכל שנה כמו שאנו עושין: **אין משגיחין**(ד)**. לעשות עיקר:** אמרי

מסורת הש״ס

א) ר״ה דף ז. יומא דף סה., ב) פסחים ד׳ ו. סנהדרין יב:, ע״ז ד׳ ה: [תוספתא פ״ג ר״ה ז. בכורות נח.], ג) שקלים פ״ק דף ב. פ״ה מ״ג, ד) [ע׳ תוספ׳ בכורות מ: ד״ה כפרים], ה) [לקמן ל:], ו) [תוספ׳ פ״ג], ז) [נ״ל כסף עובר איש כסף כו׳ וכן איתא בהרלב״ח], ח) [תוספ׳ פ״ג לקמן ל.], ט) יומא ד׳ ע. [סוטה מא.], י) [עירובין כ. יבמות פח: לג. מנחות מח. בכורות לו. נדה יב:], כ) [נ״ל ר׳ יצחק נפחא], ל) [דף ו.], מ) [שמות לח], נ) [שם ל], ס) [שם], ע) [לעיל כט.], פ) [ע׳ תוס׳ ב״ק קיד: ד״ה והלכתא ותוס׳ גיטין עד: ד״ה הא ותוס׳ מנחות לב. ד״ה מנעל ותוס׳ כ״ק נו: ד״ה כההיא ותוס׳ ב״מ כט. ד״ה והוי שולק], צ) [דומה לזה כתבו תוס׳ יבמות לט. סד״ה אע״ג].

◆

גליון הש״ס

גמ׳ קדמינן וקרינן. ע׳ בכורות דף נו ע״ב תד״ה כפרים:

◆

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ את קרבני לחמי מידי שקלים כתיבי התם אין טעמא כדר׳ טבי כצ״ל ותיבת הכא ותיבת מאי נמחק: (ב) שם והלכתא אין משגיחין בחנוכה כל עיקר כצ״ל ותיבות ולעשותו עיקר נמחק: (ג) רש״י ד״ה חודש הכ״ל וכו׳ שם ד״ה אלא: (ד) ד״ה אין משגיחין בחנוכה. לעשותו עיקר.

◆

מוסף רש״י

ועל הכלאים. שנגלו הזרעים קצת ונולן ניכר ועוקרין אותן משתוקין בהכרזת בית דין (מו״ק ו:). [illegible] זאת עולת חדש בחדשו. חדש ימלא לחדשו, חדש יתירא לדרשה (ר״ה ז.). מידעין יתירי כתיבי לדרשה לומר לך יש חדש שאתה צריך לחדש הקרבנות והבכלאם מתרומה חדשה, ונמצר שנה בנה מניסן, דכתיב ראשון הוא לכם וגו׳ (יומא סה:). לסדר פרשיות הוא חוזר. שבשבתות הללו הפסיקו סדר פרשיות, לא קראו אלא ארבע פרשיות הללו (לקמן ל:). לסדר הפטרות הוא חוזר. שעד הנה מפטירין מעין ארבע פרשיות הללו הפטרות ככרייתא (שם).